

BIBLIOGRAFIA

Antoni LLULL MARTÍ, *Algunes notes sobre cognoms i topònims*. Mallorca, 1997. 47 pàgines.

Vet aquí una esplèndida nadala i un excel·lent sistema per a desitjar un bon any 1998 d'un nostre consoci de Ciutat de Mallorca. Ho aprofita per deixar constància impresa d'una comunicació presentada a la X Jornada d'Onomàstica i Toponímia celebrada a Inca el desembre de 1994, i d'una altra de llegida en una nova trobada de la secció mallorquina de la Societat d'Onomàstica, que va tenir lloc a Santa Maria del Camí, el 1995. Hi afegeix, encara, un tercer escrit. El primer d'aquests treballs, «Hi ha quelcom amagat a darrere d'alguns cognoms de jueus conversos de Mallorca?» (p. 9-21), conté informacions a l'entorn dels efectes de la Inquisició contra els jueus de l'illa i especulacions sobre la utilització de cognoms que poguessin dissimular llur religió de procedència mantenint-ne tanmateix un ressò d'identificació difícil pels catòlics perseguidors. La segona part de l'opuscle, «Els colors en els topònims» (p. 23-25), a partir del *blanc*, *negre*, *roig/vermell* i *verd*, i en minoria, *groc* i *blau*, presents a l'illa, aporta un extens ventall d'equivalents en múltiples zones lingüístiques pròximes com el portuguès, italià, francès, castellà; i més apartades com l'alemany i l'anglès, i exòtiques com el rus, polonès, grec, xinès, i altres sectors de l'Extrem Orient. En resulta un exercici de notable erudició. Té l'encert de fer notar —parlant de colors que descriuen noms autòctons— que més d'una vegada poden haver estat utilitzats com a antropònims procedents de malnominació. Però sembla que no ho és el cas de *verd* aplicat a *Vallverd* i *Vilaverd*, que es devien crear abans que l'adjectiu perdés la inflexibilitat de la seva forma, i s'hi ha conservat. La tercera aportació, «La supervivència de topònims als països colonitzats o conquerits» (p. 37-47), conté en poc espai una denúncia adolorida de les agressions toponímiques que pateix l'illa: *Sometimes*, *Bellevue*, *Bahia Azul*, *Las Maravillas*, etc., destinades a aniquilar la cultura del poble dominat. Fa pensar en els grans desgavells presents a tot el litoral continental, perpetrats per l'ocupació salvatge d'un capitalisme estranger que ignora qualsevol mena d'escrúpol. La major part de l'article, a partir d'una bona informació, repassa substitucions toponímiques practicades pels colonitzadors europeus per terres africanes i americanes.

R. Amigó

Ferran BLASI i BIRBE, *Hipocorístics i noms escurçats*, dins "Àrnica" (Esterrí d'Àneu), número 36 (març de 1998), pàgines 8 i 9.

Article de divulgació on l'autor comenta l'adopció que es fa en alguns països de noms de persona, sencers o escurçats, que són correctes en d'altres. I com a exemple dona alguns

noms de persona d'origen anglosaxó (Johnny, Jennifer, Vanessa, Jessica, etc.) i d'origen basc (Natxo, Txema, Arantxa, Iñaki, etc.) que ja ens hem acostumat a sentir amb una certa freqüència. També esmenta la major utilització de determinats noms bíblics (Judit, Noemi, David, Marc, etc.) que passen a engrossir l'elenc dels que ja eren força corrents (Maria, Marta, Josep, Pere, etc.). Li sap greu, però, que aquesta evolució en els gustos no es quedi solament en el camp d'una moda, sinó que entre nosaltres vagi acompanyada per uns canvis gramaticals d'estructura que moltes vegades sobten pel fet que prescindeixen de determinades singularitats tradicionals.

Un d'aquests canvis és el fet que alguns, seguint un costum important, quan escurcen el nom es queden només amb les primeres lletres (Rafa per Rafael, Salva per Salvador, Imma per Immaculada, Tere per Teresa, Maite per Maria Teresa, etc.) amb poques excepcions (Bet per Elisabet, Sandra per Alexandra, etc.). I recorda el costum, gairebé general a la Catalunya Vella i a les Illes, que quan es tallava un nom era generalment per afèresi (Ventura per Bonaventura, Tòfol per Cristòfol, Sió per Ascensió, Quel per Miquel, etc.) fins i tot en els casos en què, per exigències legals, s'emprava un nom amb forma castellana (Cinto per Jacinto, Cisco per Francisco, Munda per Raimunda, Sidro per Isidro, etc.).

Esmenta el cas del nom de dona Montserrat i la seva contracció Montse, sobre la qual indica que deu trobar, per aquell motiu, una resistència inconscient del geni de la llengua, sobretot en el català oriental, on, per obviar el problema fonètic, apunta fins i tot a la forma Muntsa forçant l'ortografia.

A.R.

Arnes, portes enfora (II), per Kildo Carreté i Bisbal, Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta, núm. 25, primer semestre de 1997, pàgs. 4-29.

Aquest llarg treball, sobretot d'arrecplec de materials, de vegades comentats, dona notícia, amb les dades conegudes per l'autor o per la tradició oral, de les fonts, els camins del Port, les antigues creus de terme, una teuleria, un "povet" de neu, molins, etc., sense oblidar els noms d'algun arbre monumental i de roques d'anomenada. Al final l'autor ens ofereix la llista pelada d'uns tres-cents topònims del terme d'Arnes, recollits per Josep Maria Miquel, Josep Campabadals i Josep Fornós, que són, sens dubte, la base d'un futur recull onomàstic del terme municipal i del nucli de població on manquen les rerefències documentals i els mínims suports explicatius de situació.

A.M.

Benabarri, de Bienvenido Mascaray, "El Ribagorzano", núm. 2, desembre de 1997.

L'autor, conegut escriptor i defensor de les diverses parles del Ribagorça, especialment de la rodalia de Campo on es parla, de fet, aragonès, tot i que es perd, basant-se en Menéndez Pidal, però sense ni esmentar Joan Coromines, diu que és un topònim iber-basc. A més a més, fa diverses consideracions històriques.

A.M.

Glòria FRANCINO PINASA, *Sobre la toponímia de Alaón*, "Alazet", Revista de Filologia, Huesca, núm. 8, 1996.

L'autora, que forma part de l'equip del professor Xavier Terrado, que recull tota la toponímia de la Ribagorça, aplega els topònims de Sopeira al segle XVII, on pertany el mo-

nestir d'Alaó, a la Ribagorça, i en fa una esplèndida comparació amb els noms de lloc que surten al *Cartoral d'Alaó* (segles IX-XI), publicat per Ramon d'Abadal. I alhora comprova l'existència oral de bona part d'aquests topònims avui. Recerca i comentaris impecables des del punt de vista científic.

A.M.

Jordi PALOMER i PONS, *La gent del meu carrer*, Els Llibres del Set-ciències, Arenys de Mar 1998.

L'autor fa un inventari de diverses generacions que han viscut o viuen al carrer del Bisbe Català (abans de la Pepera). Comença per una llista dels que vivien al carrer el 1800, i una altra dels de 1960. Continua amb una detallada enumeració d'oficis i professions que han passat pel carrer i després estudia, amb referències històriques a la nissaga, "la gent del meu carrer" i sovint en fa un retrat ben viu. I encara acaba l'obra amb una relació de persones que vivien al carrer del Bisbe Català el 1997. Heus ací una obra ben curiosa que conjumina els valors onomàstics amb els històrics.

A.M.

